

Нікітченко Л.О., Романчук О.І.

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Україна

Сучасний стан формування в учнів дослідницьких умінь під час вивчення біології

Сьогодні гостро постає питання про модернізацію підготовки майбутнього покоління, яке забезпечить конкурентоспроможність на ринку праці в умовах реформування закладів середньої освіти, впровадження практичної підготовки учнів. Тому проблема формування творчої активності учня, його творчого потенціалу стає дедалі значущішою у теорії й практиці підготовки підростаючого покоління. Нова українська школа потребує педагога з високим рівнем творчої активності, фахової майстерності, здатного до саморозвитку і навчання впродовж усього життя, який зможе активізувати роботу учнів.

На початку нашого експерименту ми ставили мету з'ясувати стан проблеми формування в учнів старших класів загальноосвітніх шкіл дослідницьких умінь під час вивчення біології. Це здійснювалось через, шляхом аналізу передового педагогічного досвіду вчителів біології та за допомогою констатуючого педагогічного експерименту.

У ході експерименту застосовувались такі методи дослідження, як спостереження, бесіди з учнями та вчителями, виконання письмових робіт репродуктивного та творчого характеру, виконання тестових завдань, виконання лабораторних та практичних робіт, проведення біологічних експериментів, метод проектів. З цією метою завчасно було створено пакет експериментальних матеріалів з біології – тексти письмових робіт, перелік запитань для бесід і анкет, теми проектів, підготовлені практичні завдання, таблиці та схеми, необхідні для обробки результатів експерименту Матеріали підпорядковувались загальному планові констатуючого експерименту, який, у свою чергу, мав на меті з'ясування низки питань, що стосувалися:

1. Теоретичних знань учнів з біології.
2. Уміння використовувати набуті знання під час виконання лабораторних та практичних робіт.
3. Уміння спостерігати, систематизувати, порівнювати.
4. Уміння творчо підходити до вирішення поставлених практичних завдань.
5. Уміння працювати з натуральними об'єктами.
6. Уміння виконувати завдання творчого характеру.

На етапі спостереження відвідувались та аналізувались уроки біології, 10-11-х кл. З урахуванням висновків складались запитання для бесід, завдання письмових тестових робіт, завдання практичного спрямування.

Порівняльний аналіз результатів опитування учнів 10-11-х кл. наведено в таблиці 1

Таблиця 1

Порівняльна таблиця результатів опитування учнів 10-11 класу
(теоретичні питання)

Номер питання	Відповіді учнів 10 класу (у %)				Відповіді учнів 11 класу (у %)			
	правильні	неповні	неправильні	немає відповіді	правильні	неповні	неправильні	немає відповіді
1	-	74,86	8,34	16,8	32,83	57,17	6,7	3,3
2	6,6	-	63,4	30	24,5	11,5	52,8	11,2
3	78	-	16,7	5,3	95,4	-	2,3	2,3
4	65,4	1	23,6	10	82,6	-	15,7	1,7
5	71,54	-	11,46	17	93,42	5	1,58	-
6	73,52	-	15,73	10,75	98,1	-	1,9	-
7	65,2	-	23,4	11,4	86,3	-	13,7	-
8	63,2	-	36,8	-	87,2	-	12,8	-
9	70,1	-	18,4	11,5	90,2	-	9,8	-
10	54,3	28,5	17,2	-	84,2	4,6	11,2	-

Також нами пропонувалось учням виконати завдання дослідницького спрямування. Порівняльний аналіз результатів експериментальної роботи учнів 10-11 класів наведено в таблиці 2.

Порівняльна таблиця результатів опитування учнів 10-11 класу
(дослідницького спрямування)

Номер питання	Відповіді учнів 10 класу (у %)				Відповіді учнів 11 класу (у %)			
	правильні	неповні	неправильні	Немає відповіді	правильні	неповні	неправильні	немає відповіді
2	46,6	-	48,92	4,48	84,2	15,8	-	-
3	6,96	50,8	30,48	11,76	67,5	32,5	-	-
4	5,6	68,95	19,57	5,88	63,9	36,1	-	-
5	11,9	36,6	27,95	23,55	54,3	45,7	-	-
6	5,2	40	54,8	-	70,8	26,3	5,6	-
7	11,2	24,1	35,3	-	81,7	10	8,3	-
8	35,2	29,6	35,2	-	20,8	12,3	8,5	-
9	40	40	20	-	86,2	9,3	4,5	-
10	60	30	10	-	73,5	11,2	15,3	-

Аналіз відповідей учнів 10- 11 класів загальноосвітніх шкіл засвідчує про значні проблеми формування дослідницьких умінь в учнів під час вивчення біології. Учні не можуть вдало застосовувати свої знання набуті на уроці для виконання лабораторний та практичних робіт, а також під час систематизації інформації.

Література:

1. Баюрко Н.В. Бінарний урок як форма реалізації інтегрованого підходу у навчанні біології//Баюрко Н.В., Нікітченко Л.О., Левчук Н.В./ Актуальні питання біології та методики її викладання у закладах вищої освіти. / Збірник наукових праць звітної наукової конференції викладачів за 2018-2019н.р. –Вінниця,2019. –266с.– С.158-173
2. Нікітченко Л. О. Аналіз результатів експериментального дослідження професійної готовності майбутніх учителів у процесі фахової практики. /Л. О. Нікітченко // Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського. Наукові записки. Серія: Педагогіка і психологія. – Вінниця, 2012. – Вип. 36.– С. 246-250.